

ОЛГА ЛАТИНЧИЋ

КОНСТАНТИН КОСТА ГЛАВИНИЋ  
– ПРИЛОЗИ ИЗ ИСТОРИЈСКОГ  
АРХИВА БЕОГРАДА

Породични фонд Главинић, чију је грађу Историјски архив Београда у више наврата преузимао, представља највећи породични фонд архива. Добро сачуван, сређен и обрађен, коришћен за бројне јавне презентације, налази се на листи културних добара од изузетног значаја.

Београдска породица Главинић води порекло из Мостара. Подаци о београдским Главинићима датирају од средине XVIII века. Сви чланови породице имали су значајну улогу у политичком и културном животу. Родоначелник београдских Главинића – Ђура Савић Главинић (1803–1841), дошао је у Београд преко Дубровника, као четрнаестогодишњак.

#### Биографски подаци

Константин Коста Главинић<sup>1</sup> (Београд 1858 – Београд 1939), унук Ђуре Савића Главинића, син Димитрија и Јелисавете, школовао се у Шапцу, Београду и Берлину.

Био је грађевински инжењер, професор Велике школе Београдског универзитета од 25. децембра 1886, одборник Београдске општине 1886–1903. Управљао је Београдском општином: 17. јула 1903 – 11. децембра 1905; 15. јануара 1906 – 31. децембра 1907; 2. марта 1910 – 4. октобра 1910. За привременог председника Београдске општине поставио га је командант VII пука Дунавске дивизије Драг. С. Милојевић, 18. октобра 1918. године. За време његовог председниковања Београдском општином завршени су, између осталог, београдски водовод и израда планова за канализацију. Године 1905. предводио је општинску делегацију у посети Љубљани, Пешти и Грацу, а две године касније и Прагу, ради успостављања веза свих словенских центара са Београдом. На истој функцији имао је значајну улогу и у протоколу крунисања краља Петра Првог Карађорђевића и дочека регента Александра Карађорђевића у ослобођеном Београду 1918. године. Био је министар привреде Србије



Сл. 1. Коста Главинић, 1931.

Сл. 2. Коста Главинић са породицом, Београд, 1919.



од 11. августа 1908. до 8. фебруара 1909, и владин комесар при Народној банци Југославије од 8. априла 1921. до фебруара 1924.

Политиком се почео бавити пре Првог светског рата, прво као члан Самосталне радикалне странке, а касније Демократске странке.

Учествовао је у српско-турским ратовима 1876–1878. као болничар, организатор болнице и главни инспектор свих резервних болница у Београду. У српско-бугарском рату 1885. био је у добровољној санитарској служби. Са др Јосифом Панчићем уредио је болницу за рањенике у Великој школи у Београду. Учествовао је у балканским ратовима 1912.

Одликован је: Споменицом на рат 1876, 1877, 1878, Орденом Св. Саве четвртог степена 1897, Таковским крстом четвртог степена 1900, Орденом Св. Саве трећег степена 1903, Карађорђевоом звездом трећег степена 1904, Орденом Св. Саве другог степена 1909, Крстом милосрђа 1913. и Орденом белог орла петог степена 1922.

Био је оснивач, члан управе и члан бројних друштава и удружења.

О свом раду оставио је рукописе, белешке и успомене, цртеже и пројекте.

Био је ожењен Даринком, с којом је имао петоро деце: Славку, Милана, Добрилу, Милицу и Косару.

Једна улица у Београду, на Сењаку, у Општини Савски венац, носи име Косте Главинића.

#### Рукописи:<sup>2</sup>

1. *Главинићева сушница*, планови Косте Главинића – сушнице за шљиве с пратећим списима, 1886. година;
2. *О водоводу вароши Београда*, штампано у *Српским новинама* у Београду 1887;
3. *О прегледу пројекта за камени мост преко реке Шћавнице на друму Горњи Милановац*, 1893;
4. *Главинићева сушница за сушење шљива и осталој воћа и поврћа са сликама*, Београд, 1900, штампарија Д. Димитријевића, стр. 20;
5. *Упрошћена Главинићева сушница, опис и упућивања како је треба израдити и како треба у њој шљиве сушити*, прештампано из *Тежака*, Београд, 1903, Државна штампарија Краљевине Србије;
6. *Пећ за сељачке домове*, издање Друштва за чување народног здравља, прештампано из *Здравља*, св. 5, Београд, 1908, „Доситије Обрадовић“, штампарија Аце М. Станојевића, стр. 14;
7. *Врло добра пећ за сељачке и маловарошке домове*, објављено у часопису *Здравствени покрет*, бр. 6 и 7, год. 8, јуни–јули 1929, орган Савеза здравствених задруга, месечни лист за здравствено

задругарство и просвећивање, главни уредник др Карло Шнајдер, власник и издавач: Савез здравствених задруга, Београд, одговорни уредник: Никола Бељански, Штампарија „Скерлић“, стр. 81–96 + план;

8. *Комбинована Главинићева сушница*, прештампано из *Тежака*, 1935, стр. 16;
9. *Мало усјомена из времена моја ђаковања у Београду и Берлину од 1874–1884*, 1936, 24 стр.;
10. *О њећима за сељачке куће са црпјежима*;
11. *Подаци о старом Београду, имена власника имања и радњи из друје њоловине XIX века*, 1928, 1932. година.<sup>3</sup>

### **Изложба цртежа, слика и пројеката Косте Главинића рађених у периоду 1874–1884, Београд, Инжењерски дом, 1937. година**

У већ поодмаклим годинама, Коста Главинић је 3. јануара 1937. године приредио изложбу цртежа, слика и пројеката, рађених у периоду 1874–1884. на Техничком факултету у Београду, на Високој техничкој школи у Шарлотенбургу код Берлина, као и неколико из каснијих година. Изложба је била постављена у Малој сали Инжењерског дома у Београду, а отворио ју је архитект Светозар Генић, председник Удружења инжењера и архитеката – секција Београд. Приликом отварања ове изложбе, Коста је одржао и занимљиво предавање о школовању инжењера у том периоду, чије делове износимо.<sup>4</sup>

„[...] Све до 1880. било је у Србији врло мало инжењера Срба, рођених у Кнежевини Србији, а још мање оних који су свршили Технички факултет у Београду. Архитекти, са том титулом, колико се сећам, нису ни постојали, а све послове који данас спадају у њихов делокруг рада вршили су инжењери. Већина тадашњих инжењера били су Немци, Чеси, Пољаци и понеки Србин из Војводине. Сви ондашњи инжењери били су грађевински инжењери и од њих се понеки пут захтевало да раде и послове за које нису били спремни. Тако нпр. у једној окружној варошици напрсло је црквено звоно. Окружни начелник тражио је од окружног инжењера да звоно окрпи, а кад му је овај рекао да то није његов посао и да га он не може урадити, одговорио му је г. начелник: ’па какав си ми ти инжењер кад не умеш ни звоно да окрпиш?’

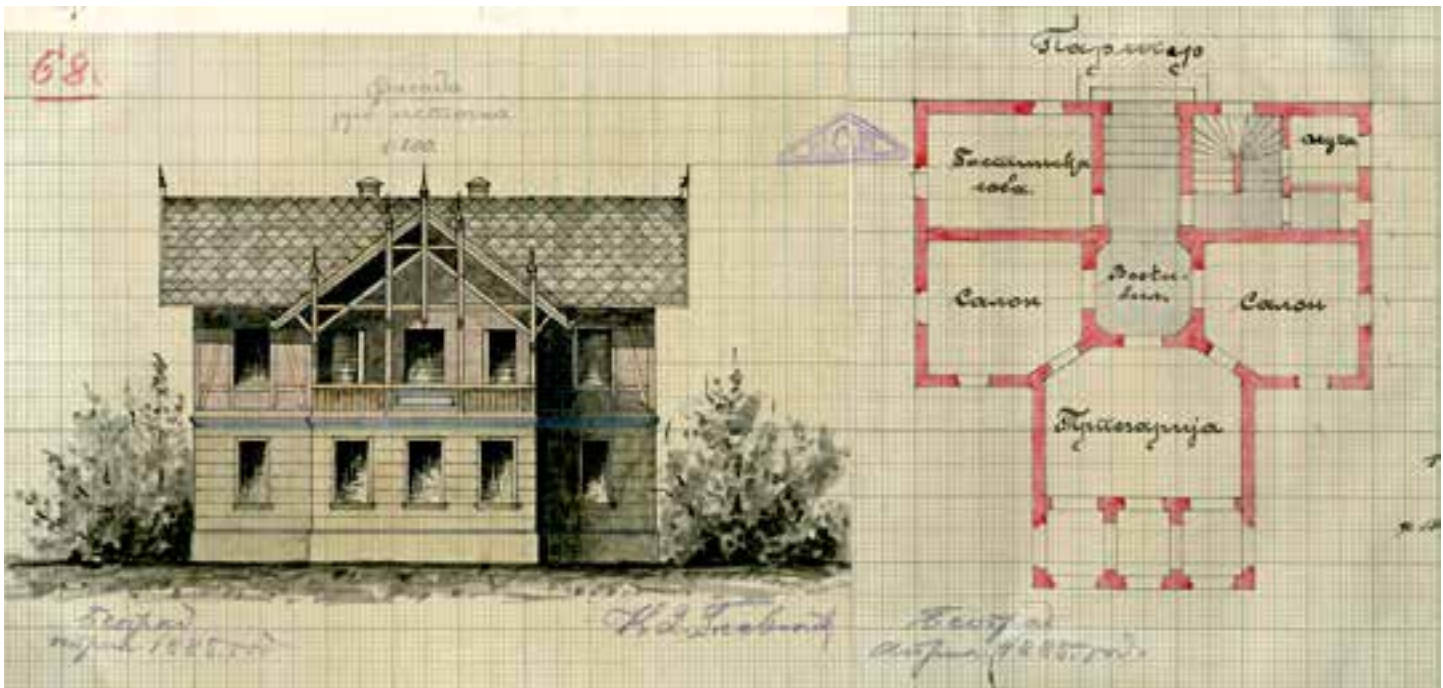
Знатан део ондашњих окружних инжењера били су доста слабе стручне спреме, али је имало међу њима и светлих изузетака. Један од тих био је и Јован Марковић, у мом детињству инжењер округа шабачког, доцније начелник Министарства грађевина и хонорарни професор ниже геодезије на београдском Техничком факултету, када сам ја исти завршавао. Овога човека,

који је, и као инжењер и као наставник и као човек, могао служити за углед, не могу заборавити, јер је он био повод да се у мени још у мојој дванаестој години појави жеља да и ја будем инжењер кад одрастем. У седмој деценији прошлог века био је Марковић инжењер округа шабачког. У то време живела је и моја породица у Шапцу – тада једном од најкултурнијих градова Кнежевине Србије – и била у пријатељским везама са породицом Марковића. У то доба није било журева и данашњих локала за провођење и разоноду, већ су пријатељске породице одлазиле од времена на време после вечере на посела, на којима су се жене проводиле на свој старински начин, а људи у разговорима о својим општинским и народним пословима, уз црну кафу, разно мезе, вино и домаће слаткише. Марковић је долазио са својом супругом често код нас на таква посела. Једном приликом водио је он мало подужи разговор са мојим оцем, који сам ја са особитом пажњом слушао, а тицао се грађења и печења опеке, вероватно за неку општину или државну потребу. Описивање целокупног рада око калуповања, сушења и печења опеке, било је просто и врло јасно, тако да сам упамтио све детаље. [...] Два-три дана после овог разговора начинио сам дрвени калупчић за пресовање опеке 12 x 30 x 60 мм спремио блато, начинио приличан број опека, осушио их и суве сложио у неку врсту пољске пећи па покушао да их испечем. [...]

Велика школа Кнежевине Србије отворена је 1863. године (до те године постојао је Лицеј) са три факултета: правничким, филозофским (математички и природњачки одсек) и техничким.

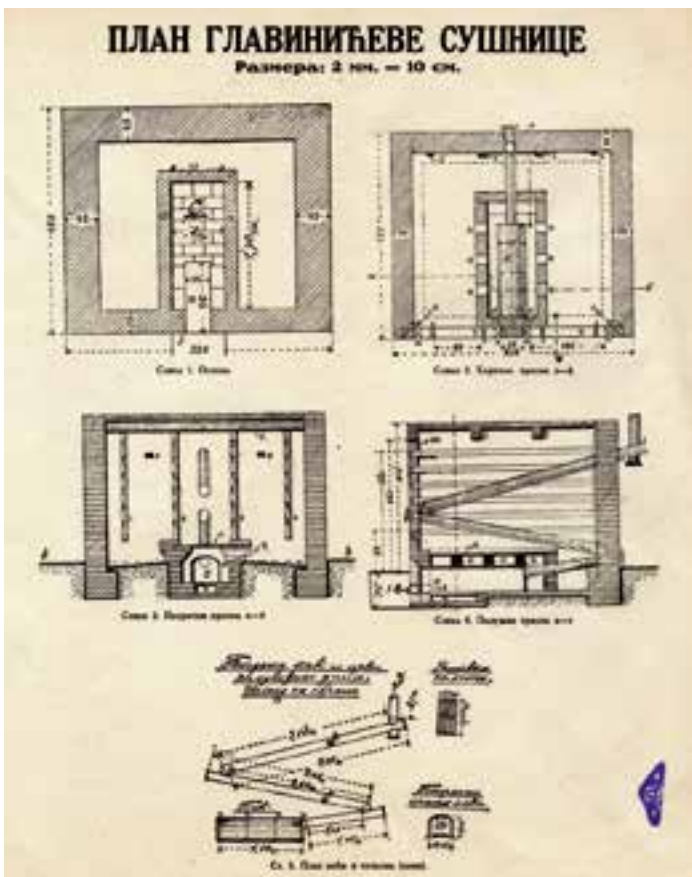
Године 1873. пре но што сам отпочео своје студије на Великој школи извршено је извесно преуређење Техничког факултета. Повећан је број предмета и часова. Предмети које смо слушали 1874–1880. били су: нижа и виша математика, физика, хемија, минералогичка, геологија, слободно ручно цртање, нацртна геометрија, механика, нижа и виша геодезија са вежбањима, науке о обичним и гвозденим путевима, о тунелима, о грађевинама на води, о мостовима – дрвеним, каменим и гвозденим са пројектовањем, наука о грађи и састављању предрачуна, историја архитектуре, архитектура са пројектовањем, хигијена и историја француске књижевности. [...] Били су нам професори: Јосиф Панчић за минералогичку и геологију, Коста Алковић за физику, Димитрије Нешић за нижу и вишу математику, Сима Лозанић за хемију, Димитрије Стојановић за нацртну геометрију, Миша Петковић за све инжењерске науке од којих је свака предавана са по три часа предавања и четири часа вежбања недељно, Јован Марковић за нижу геодезију са вежбањем, Милан Андоновић за нижу и вишу геодезију са вежбањем, Ђока Миловановић за слободно-ручно цртање, др А. Медовић за хигијену и





Сл. 3. К. Д. Главинић, План виле, фасада и основа, 1:200, џуш, Београд, 1885.

Сл. 4. К. Д. Главинић, План Главинићеве сушнице, штампани примерак



Шарл Арен (Charles Arènes) за историју француске књижевности. [...] Наука о машинама није нам предавана, она је уведена између 1888–1890. За време мојих студија на београдском Техничком факултету, до четвртог полугођа, полагаани су испити из свих предмета који су у тим полугођима слушани, и ако исти нису положени, бар са оценом 3 (добро) није се могло прећи у виши семестар; од четвртог полугођа учињена је измена у томе што су испити полагаани на крају онога полугођа у коме је који предмет завршен. [...] Завршио сам крајем јуна 1880. Технички факултет.<sup>5</sup> [...] У почетку 1880. изабран сам, путем стечаја за државног питомца под погодбом да довршим четврту годину и положим све прописане испите. [...] Пре поласка на пут јавим се Јови Ристићу, тадашњем начелнику Министарства грађевина и замолим га за две ствари: да ми Министарство грађевина да на немачком језику службени акт којим се потврђује да сам државни питомец и да се моле фабрике гвоздених мостова и гвоздених грађевинских конструкција као и дирекције инжењерских радова и архитектонских грађевина које су у извршењу да ми дозволе приступ у фабрике и на градилишта да бих се могао упознати још и за време мојих студија са извршењем појединих радњи. Друго да ми као начелник да усмено упутство о томе на које би гране грађевинског инжењерства требало да обратим пажњу. Одговор је био кратак: 'По првој кад одеш у Немачку и отпочнеш студирање, обрати се управи школе, па ће ти она дати потребне препоруке а по

другој ја ти не могу никакво упутство дати, кад будеш у Немачкој ти ћеш се сам одредити у томе којој грани инжењерства треба да обратиш већу пажњу. [...] У исто време кад сам ја дошао у Немачку и Јапан је послао у Немачку први пут већи број државних питомаца за разне струке. Али, годину дана раније, Јапанци су послали мању стручну комисију, која је посетила готово све немачке Универзитете и Високе техничке и друге школе и упознала се на лицу места не само са уређењима тих школа већ и са месним приликама у погледу становања и исхране студената. Осим тога та је комисија закључила неку врсту уговора са извесним наставницима средњих школа у местима у којима ће доћи јапански питомци о томе да ови приме питомце у свој дом на стан и храну. [...] Резултат оваквог јапанског рада био је да су јапански питомци пре поласка за Немачку знали, не само то, на којој ће школи и у ком месту студирати, на шта треба у својим студијама да обрате већу пажњу, већ и то где ће становати и бити на храни. А није се ни дешавало да поједини јапански питомци остану дуже на студијама но што је потребно. Оне пак личности којима је поверен надзор над јапанским питомцима подносиле су јапанском посланству у Немачкој редовне извештаје о питомцима месечно а по потреби и чешће.

Случај је хтео да је у исто време путовао за Немачку, кад и нас двојица питомаца и наш добри професор Љубомир Клерић. Ово нам је било од врло велике користи, јер је Кнежевићу и мени ово било не само прво путовање у иностранство, већ и прво путовање железницом. [...]

У Берлин сам стигао крајем септембра и ту сам затекао Јоцу Кнежевића. У то доба и целе 1881. била су у Берлину свега 4 Србина, сем Кнежевића и мене. То су били др Никола Николић, студент медицине, др Димитрије Д. Данић, студент филозофије, Никола Аврамовић, вештак, крижач дувана код тада чувене дуванске радње Хирша и један келнер у ресторану у коме смо се у прво време хранили Кнежевић и ја.

Неће бити без интереса ако кажем да смо Кнежевић и ја били не само први Срби, већ и први Балканци који су студирали на берлинској *Bauakademie* односно *Gewerbeakademie*. [...]

Моје студирање у Берлину отпочео сам зимског семестра 1880/1881. у другој половини месеца октобра. Уписао сам се на Грађевинско-инжењерски одсек на Бауакадемији.

На Грађевинско-инжењерском одсеку предавани су 1880–1884. следећи предмети:

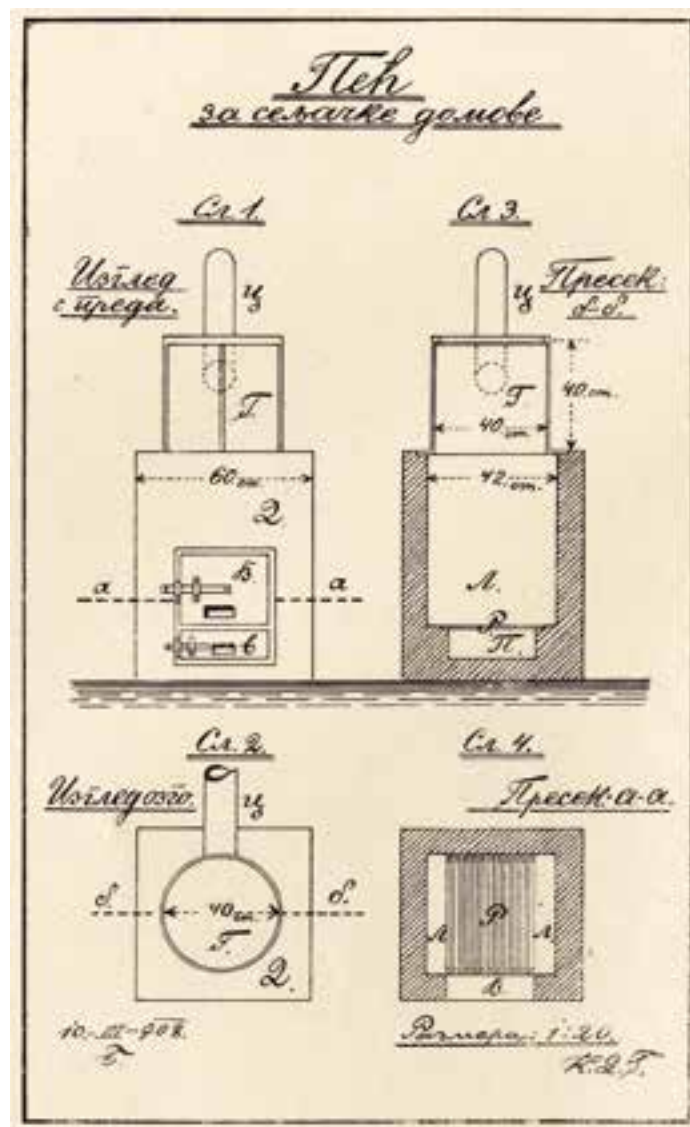
1. Сви припремни предмети као на београдском Техничком факултету – математика, физика, хемија, хемијска технологија, минералогичка, геологичка, механика, нацртна геометрија, нижа и виша геодезија, графостатика и то у прва четири семестра.

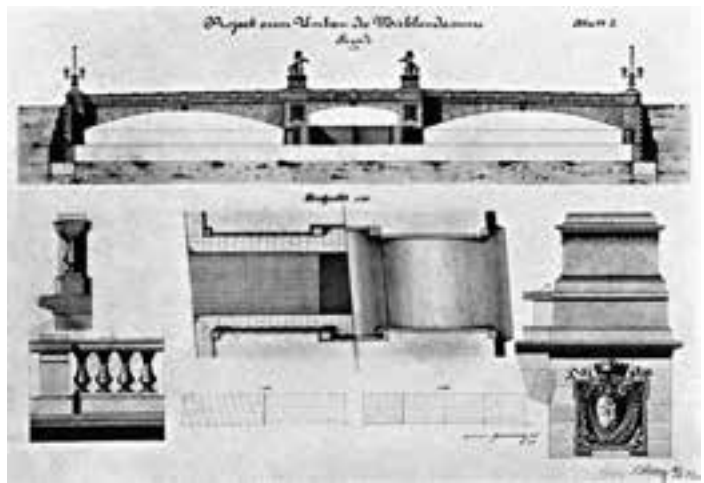
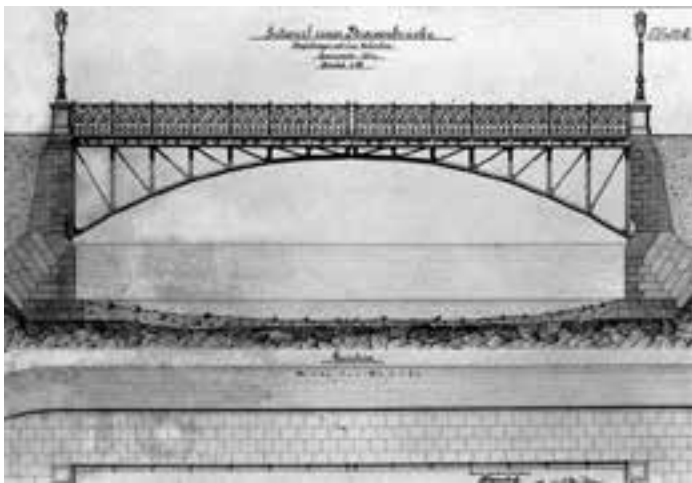
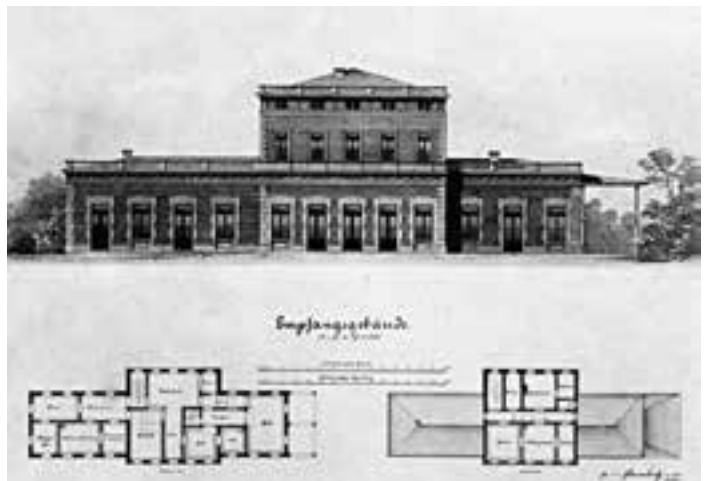
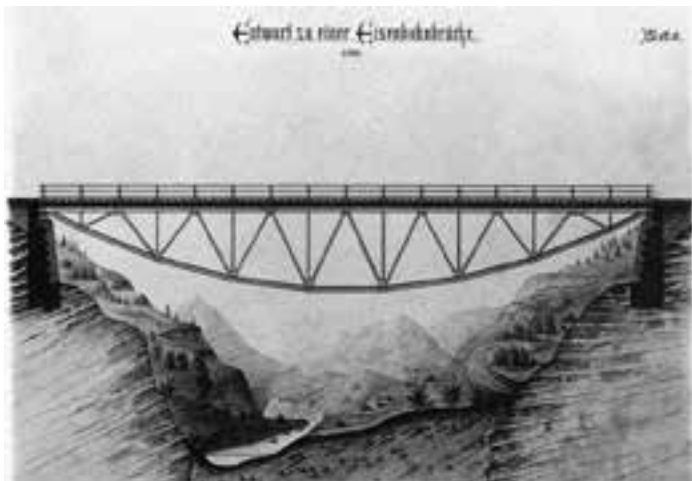
2. Науке – о грађењу путева, железница, тунела, мостова (дрвених, камених и гвоздених), о железничким грађевинама, о крововским гвозденим конструкцијама; науке о грађевинама на води, регулисање река са утврђивањем обала, каналисање река са пројектовањем каналских камара, кејовима и магацинима; о грађевинским машинама, најзначајније из архитектуре и историје архитектуре.

Стручни предмети предавани су у друга 4 полугођа, а неки већ у трећем полугођу. [...]

У времену кад сам ја студирао у Берлину, није било ни дипломских ни докторских испита. За пруске држављане и Немце из немачких покрајина постојао је испит за подинжењера који се састојао из предиспита и главног испита. Први је полагао после четвртог

Сл. 5. К. Д. Главинић, Пећ за сељачке домове, Београд, 1908, штамани примерак





Сл. 6–9. К. Д. Главинић, снимци радова са изложбе Косџе Главинића 1937.

полугођа а други после свршеног осмог полугођа и положеног предиспита. Са уверењем о положеном испиту за подинжењера, немачки држављани добијали су квалификацију за добијање подинжењерског положаја у државној служби.

Страни држављани нису имали права на полагање подинжењерског испита нити је могло бити говора о пријему у немачку државну службу. Они су могли само колоквирати после завршетка појединих предмета и добијали су оцене и ако су тражили, издавана су им званична уверења о колоквирању и успеху показаном приликом колоквија. Они немачки држављани који нису мислили ићи у државну службу могли су колоквирати као странци.

После двогодишње праксе по положеном подинжењерском испиту, могао је се полагати испит за титулу Грађевинског инжењера и после положеног овог испита, кандидат је задобијао право на титулу *Baumeister*.

За прве две године мојих студија у Берлину били смо свега нас двојица странаца, 1 Пољак из Руске Пољске и ја. Последње две године 1882/1883. и 1883/1884. били смо на Бауакадемији само нас тројица Срба, ја, Јеврем Бабовић за грађевинско инжењерство и Андра Ј. Стефановић, професор Техничког факултета Београдског универзитета за архитектуру. Они су дошли у септембру 1883.

Последње године мога бављења у Берлину, било је на Бауакадемији и Гевербе академији – колико се сећам на свим отсецима око 800 студената.

С обзиром на овај број предвиђена је у згради Техничке хохшуле у Шарлотенбургу једна велика дворана за 1000 слушалаца и неколико великих слушаоница. Због наглог пораста броја слушалаца били су принуђени већ после три или четири године да два дворишта покрију стаклом и употребе их за слушаонице већих површина.



Скоро сви професори чија сам предавања слушао и под чијим сам непосредним надзором радио у салама за цртање а не само под надзором њихових асистената, били су изванредно добри не само као стручњаци, већ и као људи. [...]

За време својих студија похађао сам неколико предавања онда чувених научника и професора Природњачког факултета физичара др Хелмолца и хемичара, чини ми се, др Хофмана, па сам се том приликом уверио да нису сви чувени научници и стручни писци у исто време и добри предавачи. [...] Од мојих професора у Берлину, проф. др Винклер, као научник, као научни стручни писац био је много чувенији но што су били професори Геринг, Дитрих и фон Хаген који су врло мало написали али су били бољи предавачи.

Са мојим добрим и племенитим професорима др Винклером и Герингом био сам у преписци до њихове смрти која се десила три-четири године после мог повратка у Београд.

Благодарећи нашем Министарству грађевина које ми је одобрило потребна новчана средства учествовао сам у петнаестодневној екскурзији коју је водио симпатични професор фон Хаген. Том смо приликом посетили Крупове фабрике у Есену, Војно бродоградилште и део немачке војне флоте у Килу, затим Хамбург, његово пристаниште и знатније фабрике, пристаниште у Либеку и напоследку некада чисто словенско острво Рујак, данашњи Риген на коме је било знатних словенских руина, споменика и словенских имена. [...]

Последње године мога бављења у Берлину налазили су се на студијама или у раду ове личности: др Милан Јовановић Батут, наш први и ненадмашни хигијеничар и писац хигијенских дела за народ који је тада радио у Коховом институту, др Никола Николић, др Димитрије Данић, Влада Марковић, директор државних железница, Јоца А. Милојковић, начелник рударског одељења Министарства народне привреде, Аца С. Борисављевић, професор Велике школе, др Коста Јовановић, државни хемичар, Андра Ј. Стефановић, професор Велике школе, Никола Адамовић, власник дуваницјске радње у улици Унтер дер Линден. [...]

У времену мога доласка у Берлин и за време бављења у њему, личио је Берлин у много којечему на наш Београд и онај пре четири-пет година. Разуме се не у погледу броја становника и површине коју је заузимао већ у погледу грађевинском и друштвеном животу. У погледу здравственом и у погледу многих општинских радова имао је врло много сличности са Београдом од пре тридесет година. [...]

Ко је у оно време провео само неколико дана у Бечу, па је отишао у Берлин, добијао је утисак да се находи

у једној великој паланци. После бечких знаменитости Хофбурга, Шенбруна, катедрале Св. Стефана, Парламента, Рингова, промета у Кертнер штресе, Дунава и бродског промета на њему, Калинберга итд. нису му могли импоновати Унтер дер Линден са царским двором, дворском црквом (Домом), Бранденбуршком капијом и осталим знаменитостима.

У то доба Берлин се налазио у грађевинском препороду, нарочито, општинско хигијенском. Само улице: Унтер ден Линден, Фридрихова и Лајпцишка имале су коловоз од збивеног асфалта (асфалтирање завршено је 1881) а тротоаре поплочане плочама од пештара, у ширини од 2 метара (остатак ширине био је покривен ситним каменом у бетону чија је горња површина била равна). Све остале улице па и центра, имале су коловоз од преполовљених облутака, чија је горња површина имала највише 10 x 10 сантиметара. У улицама центра: Доротеенштресе, Кајзерштресе и осталим, које се налазе одмах до Унтер ден Линден са једне и друге стране нечиста вода из дворишта заједно са метеорском отицала је у отворене, калдрмисане канале дубоке до 50 сантиметара а горе широким 75 сантиметара. (Пример Филипа Христића из 1882)

Знатан део центра берлинског још није имао 1880/1881. извршену канализацију. Водовод је тек пре неколико година био довршен и предат на употребу а налазио се у рукама енглеске компаније. Вредно је напоменути, како су ми причали берлински познаници, да становништво радничких крајева Берлина скоро пуне две године нису хтели да напусте своје *Пумпен бруне* и да употребљавају воду из градског водовода, те је концесионар да би их привукао на употребу водоводске воде подигао у многим двориштима тих крајева чесме и читаве две године није наплаћивао употребљену воду. Трамвајске пруге и гасно осветљење имале су енглеске компаније у концесији.

Планове за канализацију Берлина израдио је енглески стручњак „Хобрехт“ иако му је име немачко.

После 1885. па до 1890. откупила је Берлинска општина све ове установе за скупе новце.

1880. још није била довршена железница која пролази кроз варош (Штадтбан). Кад сам ја дошао у Берлин довршавана је станица Централбанхоф у Фридриховој улици, а исто тако у своје време чувени локал Винтергартен у близини Централбанхофа.

У целом Берлину биле су у оно време свега три *Винер кафе* (уређене онако како су биле уређене и у Бечу). Најчувенија је била *Кафе Бауер* у улици Унтер ден Линден, која, вероватно, и сада постоји. Ова је кафана била позната због слика које су покривале њене дуварове а радили су их најчувенији немачки сликари.

Друге две кафане биле су *Кафе Кек* у пасажу који везује Унтер ден Линден и Фридрих штрасе и *Кафе Национал* на углу Фридрих и Лајпцигштрасе.

Просторије данашњих београдских кафана *Руски Цар*, *Москва* и *Коларац* пространије су, светлије и боље уређене но што су поменуте берлинске кафане.

Доба до 1884/1885. било је доба наглог изграђивања и уређивања Берлина слично ономе што ми још гледамо у Београду. Касније, пошто је Берлин постао Гросберлин почео се још више изграђивати нарочито Шарлотенбург [...].“

**Списак радова Косте Главинића на изложби 1937. године**

1. *Евенка са завесом*, цртано са гипсаног, Београд, 1875.
2. *Евенка са завесом*, прецртано са оригинала Ђоке Миловановића, учитеља слободног ручног цртања на Великој школи, 1877.
3. *Околина београдске Саборне цркве*, гледано са *Калемејдана*, Београд, 1873.
4. *Барушана*, болница за душевне болеснике и *део Вајфершове њиваре* (негдашњеј *Смушкеовца*), са природе, Београд, 1874.
5. *Карађорђево градић*, кула, конак и црква у *Тојоли*, Београд, 1875.
6. *Унушрашњост прве собе* *грује пољске болнице Дринске војске* у *згради окружној начелства и суда у Лозници*, Београд, 1876.
7. *Долина реке Изфа код Минхена* *по уређењу рађено*, Београд, 1878.
8. *Језеро реке Изфа код Минхена* *по уређењу рађено*, Београд, 1878.
9. *Баварска сељанка са дејешом крај ошњинија* *по уређењу*, Београд, 1874.
10. *Овце на одмору* *по уређењу*, Београд, 1874.
11. *Дечко пред њосластичарским излоом* *по уређењу*, Београд, 1875.
12. *Воденица у шуми* *по уређењу*, Београд, 1874.
13. *Тиролска сеоска кућа* *по уређењу*, Београд, 1874.
14. *Један сусрећ* *приликом свадбеној њушовања*, Београд, 1885.
15. *Фасада зграде у Рајићевој улици бр. 14 у Београду*, пројекат, Београд, 1890.
16. *Долина Лабе код Боденбаха на граници Чехословачке и Саксонске*, цртано с природе, Берлин, 1882.<sup>6</sup>
17. *Део фасаде*, пројекат, Берлин, 1882.
18. *Траса првој дела железнице уској колосека*, пројекат, Берлин, 1884.
19. *Продужни профил*, *првој дела железнице уској колосека*, пројекат, Берлин, 1884.
20. *Усек и насип првој дела железнице уској колосека*, пројекат, Берлин, 1883.
21. *Израчунавање земљишне масе једној дела првој дела железнице уској колосека*, пројекат, Берлин, 1884.
22. *Ситуациони план улица у околини Берлина*, снимљен на терену вежбања из геодезије, Берлин, 1882.
23. *Нивелација једне улице у Берлину*, вежбање из геодезије, Берлин, 1882.
24. *Рекулација једној дела реке*, пројекат, вежбање из геодезије, Берлин, 1883.
25. *Каналисање једној дела реке*, пројекат, вежбање из геодезије, Берлин, 1883.
26. *Фундирање мостовских стубова њомођу шийова*, вежбање из геодезије, Берлин, 1882.
27. *Фундирање мостовских стубова њомођу бејтона*, вежбање из геодезије, Берлин, 1883.
28. *Пројекат за део кеја са мајацинима у њему*, вежбање из геодезије, Берлин, 1883.
29. *Графоскопичко испитивање њвоздених елијичних мостовских носача*, Берлин, 1883.
30. *Графоскопичко испитивање њвоздених њаралелних решетки носача*, Берлин, 1883.
31. *Графоскопичко испитивање њвоздених крововских носача*, Берлин, 1883.
32. *Пројекат њвозденој крова њокривања железничких станица*, Берлин, 1883.
33. *Дејали њвозденој крова њокривања железничких станица*, Берлин, 1884.
34. *Пројекат за једну шуђу за локомојиве*, Берлин, 1883.
35. *Гвоздени кров за једну шуђу за локомојиве*, Берлин, 1883.
36. *Дејали кеја*, Берлин, 1883.
37. *Пројекат за кеј*, Берлин, 1883.
38. *Пројекат за њар колуђова за дизање*, Берлин, 1882.
39. *Пројекат за грађевинску црђку*, Берлин, 1884.
40. *Пројекат за њарну црђку*, Берлин, 1884.
41. *Положај клиђова њарне црђке*, Берлин, 1884.
42. *Пројекат за једну кайелу са сводовима*, Берлин, 1881.
43. *Пројекат за једну вилу*, Берлин, 1881.
44. *Пројекат њвозденој друмској мостја*, статика, Берлин, 1884.
45. *Пројекат њвозденој друмској мостја*, ситуација и попречни пресек, Берлин, 1884.
46. *Пројекат њвозденој друмској мостја*, детаљи, Берлин, 1884.
47. *Пројекат њвозденој друмској мостја*, детаљи, Берлин, 1884.



48. *Пројекат̄̄ њовзено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, детаљи, Берлин, 1884.
  49. *Пројекат̄̄ њовзено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, детаљи, Берлин, 1884.
  50. *Пројекат̄̄ камено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, испитивање сводова, Берлин, 1882.
  51. *Пројекат̄̄ камено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, фундирање, Берлин, 1882.
  52. *Пројекат̄̄ камено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, ситуација и профил, Берлин, 1887.
  53. *Пројекат̄̄ камено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, продужни и попречни пресек, Берлин, 1882.
  54. *Пројекат̄̄ камено̄̄ друмско̄̄ мос̄̄иа*, главни изглед, Берлин, 1882.
  55. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, статика, Берлин, 1884.
  56. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, детаљи, Берлин, 1884.
  57. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, детаљи, Берлин, 1884.
  58. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, детаљи, Берлин, 1884.
  59. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, детаљи, Берлин, 1884.
  60. *Пројекат̄̄ за њовзени железнички мос̄̄и*, изглед, Берлин, 1884.
  61. *Пројекат̄̄ за з̄̄раду железничке с̄̄ианице у Аранђеловцу*, Берлин, 1882.
  62. *Пројекат̄̄ за з̄̄раду железничке с̄̄ианице уско̄̄ колосека*, Берлин, 1883.
  63. *Пројекат̄̄ за з̄̄раду железничке с̄̄ианице уско̄̄ колосека*, Берлин, 1883.
  64. *Пројекат̄̄ за кућу чувара железничке њ̄̄рује*, Берлин, 1882.
  65. *Баварска сеоска кућа*, Берлин, 1877.
  66. *Део Рибарске бање с њ̄̄рироде*, Берлин, 1888.
  67. *Замак Рибарске бање у Вирњембергу у коме је с̄̄иановао неко време Луњер*, са природе, Берлин, 1883.
  68. *Пројекат̄̄ за вилу код Цареве њ̄̄њрије у Београду*, са природе, Берлин, 1885.
  69. *Кућа на имању заграује браће Појовића у селу Враћевиници округа Рудничко̄̄*, Берлин, 1875.
  70. *Парњија са Дрине*, Берлин, 1876.
  71. *Унуњрашњос̄̄и собе у округу начелс̄̄тва у Лозници у којо̄̄ сам с̄̄иановао као болничар*, Берлин, 1876.
  72. *Део архиве Уњраве њ̄̄рада Београда у којо̄̄ сам радио као њ̄̄ракт̄̄иканњ*, Берлин, 1878.
  73. *Црква манас̄̄тира са њ̄̄рироде*, Берлин, 1878.
  74. *Воденица манас̄̄тира Раковица код Београда*, са природе, Берлин, 1878.
- Отварајући изложбу архитект Светозар Генић истакао је педантност тадашњег студента Косте Главинића.<sup>7</sup>

Олга Д. Латинчић,  
филолог  
Историјски архив Београда  
olgalatincic@gmail.com

## НАПОМЕНЕ:

1] *Породични фонд Главинић*, Историјски архив Београда (ИАБ), 1119, К 1 1. Подаци за биографију Константина Косте Главинића сачуљени из личних докумената, аутобиографских бележака и биографије коју је писао његов син Милан Главинић. (Кратка биографија Косте Главинића објављена је у *Српском биографском речнику*, Нови Сад, 2006, стр. 691).

2] ИАБ, 1119, К 4 3. Списак обухвата рукописе који се односе на градитељство, а у фонду се чувају и Костини рукописи који се односе на политички живот, као и сећања. Поред овде наведених, Коста је објавио и дела: *Графичка с̄̄иайика са основама њ̄̄рафичко̄̄ рачуна*, Београд, 1891; *Теорија решет̄̄каст̄̄их носилаца*, Београд, 1896; *Теорија њ̄̄рњијска земље и сводова са њ̄̄рачуном њ̄̄њњорних зидова*, Београд, 1903. (*Српски биографски речник*, Нови Сад, 2006, стр. 691).

3] Рукописи под бр. 9 и 11 посредно пружају податке о градитељству.

4] ИАБ, 1119 К 4 3. 4.7.16. Радови излагани на овој изложби нису предати Архиву. У Архиву се чува Списак изложених радова који је

Коста Главинић начинио 1936. Предавање које је Коста одржао чува се као рукопис Косте Главинића под називом *Мало усњомена из времена мога њ̄̄ковања у Београду и Берлину од 1874–1884*, 1936, стр. 24. Овом приликом доносимо делове рукописа који се односе на учење, школовање и поређење Берлина и Београда. Текст садржи и ауторове утиске из Беча, као и дигресије о животу, људима и околини.

5] Према Костином сећању, с њим је завршио студије Јоца Милојковић, касније начелник Рударског одељења Министарства привреде. Године 1879. завршили су студије Јован К. Кнежевић и Никола И. Стаменковић, професор Високе школе и председник Београдске општине. Године 1875. студије је завршио само Миленко Тутуновић, професор.

6] На списку пише 1882, на фотографији цртежа, син Милан К. Главинић написао 1884.

7] *Најс̄̄тарији наш минис̄̄тар њ̄̄. Кос̄̄иа Главинић њ̄̄рња о своме школовању*, Време, 4. 1. 1937.

Summary: OLGA LATINČIĆ

**KONSTANTIN KOSTA GLAVINIĆ**  
**A Contribution from the Historical Archives of Belgrade**

The Glavinić family of Belgrade originally came from Mostar. The earliest information about the Glavinićs of Belgrade goes back to the mid-18th century. The Glavinić Fonds is a cultural asset of outstanding significance.

Konstantin Kosta Glavinić (Belgrade 1858 – Belgrade 1939) was a civil engineer, professor at Belgrade’s Great School and University, a councillor and mayor of Belgrade. Under his tenure as mayor, construction of Belgrade’s water supply system was completed and plans for the city’s sewage system prepared. He served as Serbia’s minister of economy and the government commissioner to the central bank of Yugoslavia. He took part in the wars of 1876–78, 1885 and 1912.

He was the recipient of several honours: the Commemorative Medal for the 1876–78 Wars, the Order of St Sava, the Order of the Takovo Cross, the Order of Karageorge’s Star, the Charity Cross, and the Order of the White Eagle.

He was a founder, board member or member of many societies and associations.

He left behind manuscripts, notes and memories of his work, as well as drawings and blueprints.

He and his wife Darinka had five children.

A street in Belgrade is named after him.

In 1937, Kosta Glavinić had an exhibition presenting 74 drawings, paintings and projects created at Belgrade’s School of Engineering and the Technical University in Charlottenburg, Berlin, between 1874 and 1884, and a few more of a later date. The exhibition was mounted in the Little Hall of the seat of the Association of Engineers in Belgrade. At the opening, Glavinić gave an interesting lecture on the training of engineers in Belgrade and Berlin during the same period.

ILLUSTRATIONS

Fig. 1 Kosta Glavinić, 1931

Fig. 2 Kosta Glavinić with his family, Belgrade, 1919

Fig. 3 Kosta D. Glavinić: Villa, elevation and ground-floor plan (1:200), ink, Belgrade 1885

Fig. 4 Kosta D. Glavinić: Glavinić dry-kiln, printed copy

Fig. 5 Kosta D. Glavinić: Heating furnace for rural homes, Belgrade 1908, printed copy

Figs. 6–9 Photographs of Kosta Glavinić’s exhibited works, 1937